

Smluvní pokuta může být sjednána pouze písemně, přičemž písemná forma takového právního úkonu předpokládá nejen písemnou formu dokumentu (všeobecných podmínek smluvní pokutu upravujících), ale i podpisy jednajících osob, které závazek zaplatit za určených okolností smluvní pokutu výslovně přijímají.

Měl-li navrhovatel úspěch ve věci pouze částečný, náhrada nákladů řízení se určuje procentuálním poměrem úspěchu a neúspěchu obou účastníků ve věci tak, že od úspěchu účastníka se odečte jeho neúspěch.

(Podle rozhodnutí předsedy Rady ČTÚ ze dne 21. 5. 2012, čj. ČTÚ-51 819/2011-603)

Věc : CP.I. s.r.o. (navrhovatel) proti Ladislav H. (odpůrce), o zaplacení ceny za poskytování služeb elektronických komunikací a smluvní pokuty, o rozkladu navrhovatele

Z odůvodnění:

Společnost CPI s.r.o., (dále jen „navrhovatel“), podala dne 17. 12. 2010 návrh na zahájení správního řízení proti účastníku, kterým pan L.H. (dále jen „odpůrce“), ve věci sporu o plnění povinnosti k peněžitému plnění za službu elektronických komunikací poskytnutou u telefonní stanice č. xxxxxxxxx v celkové výši 6.317,38,- Kč se zákonným úrokem z prodlení, náhradu nákladů řízení ve výši 3.373,- Kč (správní poplatek ve výši 253,- Kč a náhrada nákladů právního zastupování ve výši 3.120 ,-Kč).

Navrhovatel dále uvedl, že odpůrce uzavřel s právním předchůdce navrhovatele společností MK, a.s. smlouvu o poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací č. xxxxx (dále jen „Smlouva“), a to v souladu s občanským zákoníkem konkludentně (nepísemnou formou). Odpůrce převzal zařízení, jehož prostřednictvím (pouze) mohl užívat služby elektronických komunikací prostřednictvím sítě společnosti MK, Smlouva nabyla účinnosti aktivací služby dne 7. 11. 2007, a to v souladu s odst. 2. 5. Všeobecných podmínek poskytování služeb elektronických komunikací sítě společnosti MK, platných od 1. 9. 2007, které jsou nedílnou součástí Smlouvy (dále jen „VP“). Na základě uzavřené Smlouvy bylo odpůrci aktivováno telefonní číslo: xxxxxxxxx. Vyúčtované částky měl odpůrce dle VP uhradit na účet právního předchůdce navrhovatele společnosti MK do data splatnosti uvedeného na příslušném vyúčtování. Počínaje vyúčtováním vystaveným dne 5. 12. 2007, číslo xxxxxxxxx však odpůrce přestal své závazky ze Smlouvy plnit. Z důvodu nehrazení služeb právní předchůdce navrhovatele ukončil Smlouvu výpovědí ze dne 21. 3. 2008, přičemž k datu ukončení smlouvy činil dluh odpůrce částku 3.317,38,- Kč. V souladu s odst. 7. 8. VP a platným Ceníkem dále právní předchůdce navrhovatele vyúčtoval odpůrci smluvní pokutu za užívání služeb v rozporu se Smlouvou ve výši 3.000,- Kč za každé telefonní číslo, na němž byla odpůrci poskytována služba, a to vyúčtováním č. xxxxxxxxx ze dne 5. 4. 2008. Částka smluvní pokuty v celkové výši 3.000,- Kč byla splatná dne 20. 4. 2008. Celkem tak dluh odpůrce činí částku 6.317,38,- Kč.

Navrhovatel v podání ze dne 23. 3. 2011 uvedl, že sjednání smlouvy o poskytování elektronických komunikací konkludentní, tj. nepísemnou formou je zcela v souladu s ustanovením § 63 odst. 2 a 3 zákona o elektronických komunikacích a příslušenými ustanovením občanského zákoníku. V souladu s § 63 odst. 2 zákona o elektronických komunikacích jsou nedílnou součástí Smlouvy Všeobecné podmínky poskytování služeb elektronických komunikací sítě společnosti MK. Jak návrh Smlouvy, tak návrh VP byl společností MK zveřejněn v souladu s § 65 odst. 2 zákona o elektronických komunikacích jak v každé provozovně poskytovatele, tak i způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Odpůrce se při sjednání Smlouvy zavázal, že při naplňování vzájemného vztahu bude postupovat v souladu s VP a Ceníkem poplatků. Smlouva byla uzavřena v souladu s čl. 2. 5. VP a nabyla účinnosti v souladu s čl. 2. 7. VP. Stanoví-li § 544 odst. 2 občanského zákoníku pro smluvní pokutu písemnou formu, má navrhovatel za to, že tato podmínka byla splněna tím, že povinnost zaplatit smluvní pokutu byla sjednána ve VP a Ceníku, když tyto dokumenty jsou písemné a zároveň dle § 63 odst. 2 a 3 zákona o elektronických komunikacích součástí Smlouvy, pro niž samotnou zákon písemnou formu nepožaduje.

Po zhodnocení veškerého důkazního materiálu a právním posouzení případu vydal správní orgán I. stupně dne 19. 4. 2011 rozhodnutí, č. j. xxxxxxxx jehož výrokem I. uložil odpůrci povinnost uhradit navrhovateli částku 3.317,38,- Kč s přísl. a výrokem II. nevyhověl návrhu v části týkající se uložení povinnosti odpůrci zaplatit smluvní pokutu ve výši 3.000,- Kč s přísl. K výroku II., kterým nepřiznal nárok na smluvní pokutu, uvedl správní orgán I. stupně, že navrhovatel neprokázal, že došlo k platnému ujednání smluvní pokuty. Nebyla zachována písemná forma ujednání o smluvní pokutě s ohledem na § 544 odst. 2 a § 40 odst. 1, 3 občanského zákoníku. Dle výroku III. je odpůrce povinen zaplatit navrhovateli na náhradu nákladů řízení celkem částku 203,- Kč. K výroku III. správní orgán I. stupně v odůvodnění zejména odkázal na § 129 odst. 4 zákona o elektronických komunikacích a konstatoval následující. Vzhledem k tomu, že navrhovatel má v daném řízení procesní úspěch jen částečný, musí být náhrada nákladů poměrně rozdělena, a proto je třeba určit poměr úspěchu obou účastníků (obou stran sporu) ve věci. Míra procesního neúspěchu navrhovatele ve věci (47 %) v tomto případě převyšuje jeho úspěch (53 %), proto má navrhovatel právo na úhradu 6 % z celkové částky nákladů řízení 3.373,- Kč, tedy 203,- Kč.

Proti výše uvedenému rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 19. 4. 2011, čj. xxxxxxxx podal navrhovatel dne 4. 5. 2011 v zákonné lhůtě rozklad, kterým napadá výrok II. a III. rozhodnutí. Dle názoru navrhovatele zákon o elektronických komunikacích nestanoví povinnost uzavřít smlouvu o poskytování služeb elektronických komunikacích v písemné formě a podmínky písemnosti sjednání smluvní pokuty byly splněny, když návrh smlouvy, včetně VP a Ceníku služeb mají písemnou podobu a byly společností MK, a.s. zveřejněny

v souladu s ustanovením § 63 odst. 2 zákona o elektronických komunikacích. Tyto dokumenty jsou tak součástí smlouvy, pro niž samotnou zákon písemnou formu nevyžaduje. Navrhovatel je toho názoru, že výklad, že smluvní pokuta může být sjednána pouze v písemné smlouvě a nikoliv v písemných všeobecných podmínkách, by znemožňoval sjednání smluvních pokut ve vztazích mezi podnikateli poskytujícími veřejně dostupné služby elektronických komunikací a uživateli těchto služeb, neboť zákon neukládá povinnost uzavírat takovou smlouvu písemně.

Navrhovatel dále tvrdí, že pokud je smluvní vztah upraven speciálním právním předpisem, má tento speciální právní předpis aplikační přednost před předpisem obecným. Z toho pak dle navrhovatele vyplývá nemožnost aplikace ustanovení § 544 odst. 2 občanského zákoníku.

K výroku III. navrhovatel uvedl, že dle § 129 odst. 4 zákona o elektronických komunikacích může být v případě, kdy má účastník ve věci úspěch pouze částečný, náhrada nákladů řízení poměrně rozdělena, popřípadě rozhodnuto, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. I v případě, kdy měl účastník řízení ve věci úspěch jen částečný, může mu být přiznána plná náhrada nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části. Navrhovatel pak rozkladem napadenému rozhodnutí vytýká, proč mu za situace, kdy měl navrhovatel ve věci úspěch ve výši 53 % (a neúspěch ve výši 47 %) správní orgán nepřiznal alespoň poměrnou část nákladů řízení, ač to zákon umožňuje. Z dikce § 129 odst. 4 zákona o elektronických komunikacích je zřejmé, že správní orgán mohl dokonce rozhodnout i tak, že by navrhovateli přiznal plnou náhradu nákladů řízení.

Po posouzení předmětné věci s ohledem na rozklad navrhovatele je třeba konstatovat, že rozklad je nedůvodný a že správní orgán I. stupně rozhodl správně, když nároku na smluvní pokutu nevyhověl a rozhodl o náhradě nákladů řízení způsobem výše uvedeným.

Jde-li o výrok II. rozkladem napadeného rozhodnutí, ztotožňuje se rozkladový správní orgán s názorem správního orgánu I. stupně, že navrhovatelem požadovaná smluvní pokuta nebyla vzhledem k nedodržení zákonem požadované písemné formy sjednána platně.

Ustanovení § 544 odst. 2 občanského zákoníku stanoví, že smluvní pokutu lze sjednat pouze písemně. Písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí – písemnosti samotného dokumentu a podpis, přičemž teprve od podpisu jednající osoby je písemný projev platný (§ 40 odst. 3 občanského zákoníku). Podle ustanovení § 40 odst. 1 občanského zákoníku je právní úkon neplatný, nebyl-li učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon nebo dohoda účastníků. Z povahy ustanovení § 544

občanského zákoníku vyplývá, že jde o ustanovení kogentní, od něhož se nelze odchýlit ve smyslu § 2 odst. 3 občanského zákoníku.

Při úvahách o výše uvedeném je třeba mít na paměti, že soukromé právo spočívá na zásadě bezformálnosti a občanský zákoník zpravidla nechává volbu formy právního úkonu na úvaze jednajících. Z toho je pak zřejmé, že stanoví-li zákon pro určitá jednání obligatorní písemnou formu, nečiní tak bezdůvodně; formalizované právní jednání pak převažuje tam, kde má pro jednající subjekty závažnější právní následky, popřípadě obligatorně stanovená forma slouží k ochraně třetích osob nebo zachování právní jistoty. Požadavek písemné formy pak v praxi znamená, že podmínkou platného sjednání smluvní pokuty je to, že se jednající osoba k placení smluvní pokuty při porušení své povinnosti výslovně zaváže a druhá strana tento závazek výslovně přijme. Pro lepší pochopení pak odkazuji na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 457/2004, v rámci něhož Nejvyšší soud dovodil, že je-li závazek dlužníka zaplatit v případě nesplnění dluhu smluvní pokutu obsažen v jeho jednostranném písemném uznání dluhu, není smluvní pokuta platně sjednána, přijal-li věřitel tento závazek dlužníka jen ústním nebo konkludentním projevem vůle. Je tedy zřejmé, že ustálená judikatura zde pevně setrvává na přísném pojetí obligatorní písemnosti tohoto úkonu, tak jak je obsaženo v § 544 odst. 2 ve spojení s § 40 odst. 2 občanského zákoníku.

Předpokládá-li zachování písemné formy právního úkonu spojení jak písemnosti samotného dokumentu, tak jeho podepsání jednajícími subjekty, je zřejmé, že smluvní pokuta nemůže být platně sjednána pouze v rámci všeobecných smluvních podmínek, právě vzhledem k neexistenci podpisu na takovém dokumentu. Tento nedostatek může být a v praxi bývá kompenzován tím, že takovéto smluvní podmínky, na něž je v textu smlouvy přímo odkázáno, se výslovně stávají přímo součástí smlouvy.

Písemnost sjednání smluvní pokuty je ale v takovém případě zachována nikoli proto, že písemné jsou všeobecné podmínky smluvní pokuty upravující, ale protože zákonem požadované předpoklady písemného právního úkonu (tj. písemnost textu a podpis) jsou zachovány u dokumentu, jehož součástí se stávají, tedy samotné smlouvy. Z uvedeného je zřejmé, že je-li jako v posuzovaném případě smlouva sjednána konkludentně, nemůže být zachována podmínka písemnosti sjednání smluvní pokuty pouze proto, že samotné všeobecné podmínky písemné jsou. Tvrdí-li navrhovatel, že takový výklad, by znemožňoval sjednání smluvních pokut ve vztazích mezi poskytovateli služeb elektronických komunikací, neboť zákon neukládá povinnost uzavírat takovou smlouvu písemně, nelze než konstatovat, že poskytovateli na druhou stranu nic nebrání, uzavřít smlouvu písemně.

K argumentaci navrhovatele, že zákon o elektronických komunikacích, resp. jeho ustanovení § 63 odst. 2 a 3 jsou ve vztahu k § 544 odst. 2 občanského zákoníku

ustanoveními speciálními a jako takové by měly být aplikovány přednostně před obecnou úpravou, je třeba uvést následující. Úprava smluv o poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací obsažená v § 63 zákona o elektronických komunikacích úpravu v občanském, resp. obchodním zákoníku pouze doplňuje, ale nenahrazuje (jedná o úpravu dílčí, nikoli komplexní). Podrobíme-li navíc ustanovení § 63 zákona o elektronických komunikacích teleologickému výkladu, je zřejmé, že účelem tohoto ustanovení (a stejně tak citovaných směrnic) je rozšířit obecnou úpravu občanského zákoníku za účelem ochrany spotřebitele cestou taxativního výčtu nezbytných náležitostí smluv o poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací, nikoli postavení spotřebitele zhoršit (obdobným případem je v soukromém právu např. úprava cestovní smlouvy v § 852a a násl. občanského zákoníku). Z ustanovení § 63 zákona o elektronických komunikacích tak není možné jakkoli dovodit negaci § 544 odst. 2 občanského zákoníku, jakož i jiných ustanovení občanského zákoníku obecně upravujících náležitosti právních úkonů či způsob sjednávání smluv. Stejně tak není možné s odkazem na toto ustanovení obházet kogentní úpravu podmínek pro sjednávání smluvní pokuty.

Jde-li o výrok III. předmětného rozhodnutí, podle ustanovení § 129 odst. 4 zákona o elektronických komunikacích úřad přizná účastníku řízení, který měl ve věci plný úspěch, náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku řízení, který ve věci úspěch neměl. Měl-li účastník řízení ve věci úspěch jen částečný, může Úřad náhradu nákladů poměrně rozdělit, popřípadě rozhodnout, že žádný z účastníků řízení nemá na náhradu nákladů právo. I když měl účastník řízení ve věci úspěch jen částečný, může mu Úřad přiznat plnou náhradu nákladů řízení, měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze Úřadu.

Dle § 79 odst. 1 správního řádu jsou náklady řízení zejména hotové výdaje účastníků a jejich zástupců, včetně správního poplatku, ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců, náklady důkazů, tlumočné a odměna za zastupování.

Předně je třeba konstatovat, že navrhovatel v části rozkladu věnované výroku III. evidentně pouze přejal text z vyjádření k rozhodnutím, v rámci nichž bylo o náhradě nákladů řízení rozhodnuto tak, že na ni žádný z účastníků nemá právo. Nicméně i v tomto případě platí, že si navrhovatel chybně vyložil poslední větu § 127 odst. 4 zákona o elektronických komunikacích, když tvrdí, že správní orgán mohl rozhodnout i tak, že by navrhovateli přiznal plnou náhradu nákladů řízení. Na náhradu nákladů řízení v plné výši má účastník právo jen ve dvou případech – je-li ve věci zcela úspěšný nebo je-li úspěšný pouze částečně, avšak měl-li neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze Úřadu. Z výše uvedeného je zřejmé, že ani o jednu

z těchto alternativ se v posuzované věci nejedná, neboť navrhovatel měl jednak ve věci úspěch pouze částečný a zároveň jeho neúspěch, který činí 47 %, skutečně nelze považovat za „neúspěch v poměrně nepatrné části“.

Jde-li o možnost rozdělení náhrady nákladů řízení, uplatňuje se jak v civilním soudnictví, tak ve správním řízení při poměrném úspěchu/neúspěchu účastníka ve věci standardizovaná metoda výpočtu náhrady nákladů řízení. V takovém případě je totiž na místě určit poměr úspěchu obou účastníků ve věci a od úspěchu účastníka odečíst jeho neúspěch, přičemž právě ve výši rozdílu má účastník právo, aby mu druhý účastník nahradil poměrnou část nákladů, které vynaložil při účelném uplatňování nebo bránění práva. Činila-li pak celková částka, jejíž úhradu navrhovatel požadoval 6.317,38,- Kč a byl-li zároveň úspěšný pouze co do částky 3.317,38,- Kč, když nárok na smluvní pokutu ve výši 3.000,- Kč mu přiznán nebyl, činí jeho úspěch ve věci 53 % a neúspěch 47 %. Odečteme-li pak neúspěch navrhovatele od jeho úspěchu, je zřejmé že mu může být přiznána náhrada nákladů řízení pouze ve výši 6 % (53 % - 47 %), tj. částka 203,- Kč (6 % z celkové částky nákladů řízení 3.373,- Kč).

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem jsem dospěl k závěru, že neexistuje důvod změnit nebo zrušit prvoinstanční rozhodnutí, proto jsem na základě svého oprávnění podle § 123 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku.